

Kollvelting í samskiftinum

Føroyar eru komnar uppí altjóða teldunetið Internet, sum gevur ótrúligar møguleikar skjótt at fáa samband við úrheimin og fáa hentar upplýsingar til vega úr øllum heiminum

Enn eru bara granskingarstovnar og útbúgvingarstovnar við í skipanini, sum eisini upprunaliga mest var fyrri slíkar stovnar.

Adrir stovnar kunnu ikki koma upp í enn í Føroyum, tí enn er tað ein royndarskipan her, og soleiðis er figgingina.

Internet er eitt teldunet, sum stovnar um allan heim eru við í.

Avgera sjálv

Hvør stovnurin leggur inn almennar upplýsingar, sum allir adrir tilknyttir stovnar so kunnu leita fram. Stov-

arnir avgera sjálvir, hvørjar upplýsingar teir leggja inn.

Petur Zachariassen á Fróðskaparsetrinum, sammetir Internet við eitt samanskotsgildi, har alt verður sett fram, og tú fær tær av tí, tú vilt hava.

Onkur samanber eisini Internet við ein marknað, har mangt og hvat verður boðið fram.

Internet gevur letur upp fyrri nógvum nýggjum møguleikum í samskipti. Í staðin fyrri at ringja og spyrja um hetta ella hatta kanst tú fara inn í telduskipanina og finna svarið onkra-

staðni.

Tað kunnu vera adressur, nøvn, yvirlist av ymsum slag, prisir, vørur, kanningsúrslit o.m.a. Onkur kann sita og kanna okkurt og sleppur frá at reisa seg, men fær upplýsingarnar fram á rútin.

Skipanin kann eisini brúkast til at geva boða frá sær. Tú kanst skriva til ein ella fleiri í senn, og eftir lítlan løtu hevur móttakarin brævið. Bæði brøv, tekningar og í summum førum myndum kunnu á henda hátt sendast úr einum landi úr annað. Hvørki hav, fjøll

ella veður forða.

Biðja um ráð

Triða endamálið, skipanin kann brúkast til, er at spyrja onnur um ráð. Tað kunnu vera fakfólk, sum sita við einum spurningi, tey ikki fáa loyst. Eisini kunnu tað vera fólk, sum hava eitt-hvørt ítriv, tey hava hug at skifta orð við onnur um.

A samkomu herfyri í sambandi við at skipanin er komin til Føroya, tósaði danin Ole Carsten Pedersen frá menningini í samskiptinum. Tað ber ikki til annað enn at fylgja við í skipanini,

sum ger vitanina atkomiliga fyrri fleiri.

Netið er um alla verðina. Grønland verður næsta landið, ið kemur við aftaná Føroyar. Tað verður seinni í ár. Ísland hevur verið við leingi.

Frástøðan millum lond hevur ongan týðning. Tað tekur nøkur fá sekund at senda eini boð hiðani til Australi.

Vandi er sjálvandi í vælferðini. Longri verður ímillum tey luttakandi og tey, sum ikki kunnu vera við, og summi ræðast eitt nú málsliga einsætting, tí fyrri tað mesta verður skrivað á enskum. Hinvegin kann skipanin eisini brúkast av minnilutum, sum við at luttaka kunnu gera vart við seg og síni sjónarmið.

Lógloysi

Ongar reglur eru fyrri, hvat skipanin kann brúkast til, men finnur onkur uppá at misbrúka skipanina við t.d. at bróta inn í skipanir hjá øðrum, skaðar ella stoytir onnur, til ketubrøv ella til hópfrandleiðslu av reklamum, so verður viðkomandi koyrdur úr skipanini.

Mynd Jan

Ole Carsten Pedersen, deildarstjóri í donsku fyrirköni UNI C, sum umsitur danska partin, Regin Ellingsgaard, lærugreinaráðgevi á Landmiðstöðini og Petur Zachariassen á teldudeildini á Fróðskaparsetrinum, greiðdu á samkomuni frá nýggju skipanini, sum virkar yvir um landamørk

Síðan tað kom alment fram í Føroyum um skipanina, hevur Petur Zachariassen dagliga fingið fyrispurningar frá áhugaðum, sum vilja sleppa uppí.

Hann metir, at longu nú hava stovnar á Debesartroð spart nógv í telefonrokningum, tí teir brúka skipanina nógv í staðin fyrri at ringja. Tað gera stovnar, tí tað kostar nógv at ringja av landinum í arbeiðstíðini. Ókeypis er at senda boð um Internet. Har er bara fast árligt gjald fyrri at vera við.

Tí slepst ikki uttan um, at henda skipanin gevur telefonverkinum kapping, men ein slíkur stovnur kundi eisini fingið gleði av Internet.

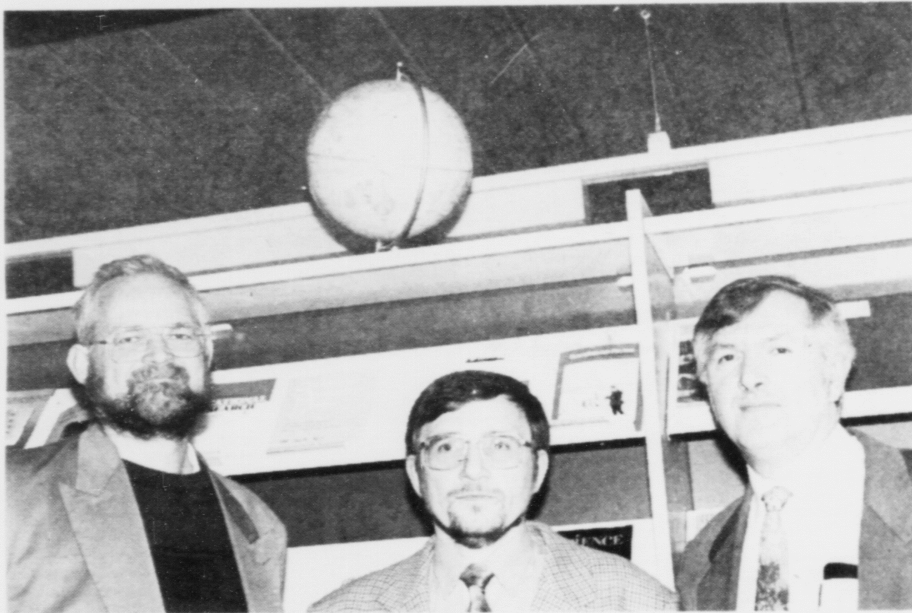
Enn er tað bara ein royndarskipan í Føroyum. Útnorður-samstarvið figgjar ein part næstu tvey árin, danska kenslumálaráðið figgjar ein part, og restina figgja stovnar á Debesartroð.

Nýggja figgingarskipan

Nú í heyst fara luttakarnir at seta seg saman fyrri at gera figgjarætlan. Helst verða fleiri av skulunum við, og umframt fasta gjaldið skulu teir gjalda eftir næmingatalinum. Tað verður ymist, hvat hvør stovnurin fer at gjalda.

Fleiri stovnar eru klárir at koma uppí. Apotekið er við, ikki Landsjúkrahúsið, men bara Deildin fyrri Arbeiðs- & Almannaheilsu (gransking). Landsbókasavnið er við at leggja sítt yvirlikt yvir bókurnar inn og kemur so uppí. Landsmiðstöðin fyrri undirvísingarámbod kemur eisini uppí.

randi

Sámal Petur í Grund, landsstýrismaður:

Føroyar eru eisini við

-- Gævi teir møguleikar, sum samskipti og informationsnýtsla goyma í sær, kunnu vera við til at menna hetta samfelag, bæði vinnuliga og mentanarliga, segði landsstýrismaðurin í røðu síni á Landsbókasavninum mikudagin, tá samkoma var í sambandi við, at Føroyar eru bundnar í Internet

Lat meg fyrst takka fyrri, at landsstýrið er boðið til hesa samkomu í sambandi við, at Føroyar eru bundnar í Internet. Fyri mær – og mongum øðrum við, hugsi eg – er hetta við Internet og teldusamskipti eitt púra ókent øki, men sum tað skilt væntast hesi fyrbrigdi at fáa alstóran týðning í tíðum, sum koma.

Jeg vil gerne byde Ole Carsten Pedersen, kommunikationschef på UNIC, velkommen til Færøerne. Dette arrangement understreger, at der kan eksistere

konstruktive samarbejdsformer mellem rigsdelene, og det glæder mig, at vi ved denne lejlighed kan drøfte fremtidsperspektiver – og kan lægge al diskussion omkring banksager og udenlandsgæld på hylden.

Landsstýrið fegnast um, at mentanarstovnar og skúlamyndugleikar hava fingið í lag eitt nútímans netsamband við úrheimin. Og sum eg havi skilt, so er hetta eitt úrslit av einum samstarvi millum stovnar, sum kanska kann gerast eitt fyridømi fyrri øðrum tiltøkum og verkætlanum tvørtur um stovnsmark.

Samstarvið er skipað í eina verkætlan, ið hevur fingið heitið Sleipnir, og hevur hon fingið dyggan stuðul úr Útnorðurgrunninum og edb-kapacitetsudvalget hjá undirvísingarmálaráðnum. Danski edv-stovnurin fyrri gransking og útbúgving UNI-C og Telefonverk Føroya Løgtings hava verið við í fyrirreikingunum. Her siggja vit eitt dømi um fruktugt samstarv millum stovnar, sum kanska kann gerast eitt fyridømi fyrri øðrum tiltøkum og verkætlanum tvørtur um stovnsmark.

Tann fasta linjan, sum nú er íbúndin við Internet, er fyrst og fremst ætlað skúlum og granskingarstovnum. Hetta taki eg sum tað fyrsta stig til at gagnnýta nútímans samskiptistøkni, sum m.a. Tjornuvíkskaðalin gevur møguleika fyrri. Men vit mugu ikki gloyma, at eisini vinnulív og almenningurin yvirhefur eiga at fáa gagn av teimum møguleikum, sum her liggja goymdir. Og eg vóni, at um ikki so langa tíð verða líkandi stig tikin á teimum økjum.

Tað eru serliga tvær

hendingar í føroysari samskiptissøgu, sum fara at standa sum vegamót: Onnur er í 1906, tá ið fyrsti samskiptiskaðalin varð lagdur millum Føroyar og Hetland (hann var til telegraf). Hin hendingin er í 1994, tá ið Tjornuvíkskaðalin varð íbúndin – ein sonevndur ljóstráður við veldigum kapasiteti, sum bindur okkum við bæði europeiska og amerikanska meginlandið.

Tað er áhugavert, sum hesar hendingar líkast: í báðum førum kemur ein kaðal, sum verður lagdur á havsins botn, í land í Føroyum. Hóast stór framstig í tøkni hesi 90 árin, so er tað sjógvur og hav, sum skilur okkum frá umheiminum. Her skal samskiptið um fylgisveit kortini ikki gerast lítillsvert, hesin samskiptisháttur hevur – og kemur framvegis at hava – stóran týðning, men ljóstráðurin á havsins botni hevur fleiri fyrimunir, serliga tá ið teldusamskipti um

ræður.

Føroyar eru smáar – verður sagt so mangan – vit eru ov fáment til at hava allar tænastur, ið væntast í einum framkomnum samfelag.

Lat okkum vendará við og spyrja: Hvørji eyðkenni hevur eitt lítið samfelag, og hvørji eru fyrimunir? Her eiga informations-tøknin at geva okkum góðar møguleikar fyrri menning. Fari her serliga at nevna trinnanda viðurskipti, sum vit – í einum sjálsvirkandi samfelag – eiga at geva okkum far um:

(fyrri tað fyrsta:)

Føroyingar eru »fjölfrøðingar«

Frá gamlari tíð hava føroyingar verið »gláðir amátørar«. Var okkurt á vási umborð á skipi og í tí litla bygdarsamfelagnum, so var serfrøðingurin – í nútímans merking – vanliga ikki hjástaddur. Men tann

